

Preventief fouilleren

(in het kader van de actie Ochtendgloren)

Inleiding

In 1999 is, naar aanleiding van schietincidenten bij controles op de autosnelweg A1 onder IJsselland, gestart met de actie Ochtendgloren. Nadat de eerste controles als "pilot" waren opgezet, is in 2000 besloten om de acties een regulier en permanent karakter te geven.

Acties

De gemeenschappelijke controles worden op dit moment op de autosnelweg A1 zes (6) x per jaar uitgevoerd. Deze acties zijn een samenwerkingsverband van de politieregio's Noord- en Oost-Gelderland, IJsselland, Twente en het KLPD. Daarnaast werken nog diverse externe opsporingsinstanties mee aan deze controles.

Per regio worden 2 controles op hun grondgebied uitgevoerd. Voor de regio Noord- en Oost-Gelderland is dat één controle onder de gemeente Apeldoorn (parkeerplaatsen Lukasgat en de Lucht) en één onder de gemeente Voorst (parkeerplaatsen Vundelaar en de Paal).

Naar aanleiding van de resultaten van de acties op de A1 zijn op dezelfde wijze en onder dezelfde naam inmiddels ook acties opgezet op de autosnelweg A12. Deze acties worden uitgevoerd door de politieregio's Noord- en Oost-Gelderland en Gelderland-Midden en het KLPD.

Uitvoering

De grootscheepse controles worden tegelijkertijd aan weerszijden van de autosnelweg A1 uitgevoerd tussen 22.30 en 04.30 uur. Aan deze controles werken in totaal circa 120 opsporingsambtenaren van verschillende opsporingsdiensten (zoals politie, douane, Koninklijke Marechaussee, belastingdienst, polaris, bureau voertuigcriminaliteit (PAT), Duitse autobahnpolizei) mee. Iedere opsporingsdienst voert controles uit voor de wetgeving, waartoe zij specifiek bevoegd zijn.

Tot ongeveer 01.00 uur vind een voorselectie plaats uit de passerende voertuigen. De geselecteerde voertuigen worden naar de controleplaats gedirigeerd en gecontroleerd. Er worden bij voortduring 8 tot 10 voertuigen met de betreffende bestuurders/inzittenden tegelijk op de controleplaats gecontroleerd.

Om toch overzicht te houden op de controleplaats zijn alle deelnemers aan de actie in uniform gekleed of middels een veiligheidsvest herkenbaar. Ondanks deze strakke organisatie en aansturing is de overzichtelijkheid en daarmee de veiligheid van de controleplaatsen niet geheel te waarborgen. Het aantal geconstateerde overtredingen, de verschillende vormen van controle, het radio- en telefoonverkeer, alsmede de gecontroleerde personen en het overige publiek maakt het onmogelijk om gevaarszettingen voor het ingezette personeel en het publiek tijdig en volledig te indiceren.

Aanwezigheid wapens

In de afgelopen jaren zijn er in totaal een 118 wapens aangetroffen tijdens de controleacties (A1: 77 en A12: 41). Een aantal van deze vondsten heeft een behoorlijke impact gehad op de aanwezige collega's.

Zo werden in februari 2002 vier overvallers met doorgeladen pistolen aangehouden, die kort voort de controle een gewapende overval hadden gepleegd in Hengelo (Ov). In december

van dat zelfde jaar werd (onder de gemeente Voorst) in een voertuig twee anti-tankgranaten inclusief geleidebuis, een jachtgeweer en een doorgeladen pistool aangetroffen.

Deze resultaten, afgezet tegen de beperkte tijd en plaats waar ze geboekt zijn, alsmede het feit dat deze wapens voornamelijk als gevolg van een voortgezette opsporingshandeling zijn ontdekt (aanhouding terzake rijden onder invloed, uitvoering arrestatiebevel, etc) rechtvaardigt een nader onderzoek naar de mogelijkheden van preventief fouilleren, om het voorhanden hebben van vuurwapens tegen te gaan en deze wapens 'van de straat' te halen.

Vanuit landelijke onderzoeken is eveneens bekend dat tijdens de nachtelijke uren veel criminele transporten plaatsvinden, onder andere via de A1, waarbij men gewapend is. Ook wordt de A1 als route gebruikt door Oost-Europa criminelen en autohandelaren vanuit het voormalige oostblok, die vaak grote hoeveelheden contant geld bij zich hebben.

Voor een overzicht van de registratie van de aangetroffen en inbeslaggenomen wapens tijdens de uitgevoerde acties wordt verwezen naar het bijgevoegde overzicht "aangetroffen wapens Ochtendgloren";

Veiligheidsrisicogebied

De Wet Wapens en Munitie geeft de burgemeester de bevoegdheid om een veiligheidsrisicogebied aan te wijzen, waarna op bevel van de officier van Justitie preventief gefouilleerd en voertuigen onderzocht kunnen worden op de aanwezigheid van wapens (artikel 50, 51 en 52:WWM).

De gemeenteraad moet bij een verordening (APV) deze bevoegdheid aan de burgemeester verlenen (artikel 151b Gemeentewet).

Preventief fouilleren

Bovenstaande overwegingen hebben geleid tot een "pilot preventief fouilleren" tijdens de actie Ochtendgloren in mei 2004 onder de gemeente Rijssen-Holt en.

In goed overleg tussen de regiopolitie Twente, het Openbaar Bestuur van Rijssen-Holt en en het Openbaar Ministerie in Almelo is aan de bovengenoemde randvoorwaarden voldaan. De parkeerplaatsen waar de actie Ochtendgloren plaatsvond, alsmede de A1 zelf in de directe omgeving van die parkeerplaatsen waren aangewezen als veiligheidsrisicogebied.

Tijdens de briefing van deze controleactie werd ruime aandacht besteed aan het instrueren van de deelnemers van de controle v.w.b. preventief fouilleren. Hierbij werd ook aandacht besteed aan proportionaliteit en subsidiariteit.

De personen die werden gecontroleerd werd vooraf verteld waarom er preventief gefouilleerd werd. De preventieve fouilleren werd uitgevoerd middels een zogenaamde handscanner. Incidenteel werd overgegaan tot het "lijfelijk fouilleren" van personen.

Uit een evaluatie die, een week na de controle, werd gehouden met de regionale coördinatoren bleek onder andere het volgende:

- de reacties van de burgers waren over het algemeen positief was. Men begreep zeer goed waarom er preventief gefouilleerd werd.
- het fouilleren d.m.v. handscanners was een goede keuze. Burgers vonden dit minder "bedreigend" en problematisch.

Tijdens de controle in december onder de gemeente Rijssen-Holt en is er wederom preventief gefouilleerd. Tijdens deze actie werden de volgende wapens aangetroffen:

- 1 mes;
- 1 zwaard/sabel;
- 1 ijzeren staaf;
- 1 wurgstok;
- 1 ploertendoder;
- 1 traangasbusje;

- 3 honkbalknuppels;
- 1 overig slagwapen.

Consequenties politie

Het fouilleren van mensen tijdens de controles zal als ingrijpend worden ervaren door degene die dit dient te ondergaan. Daarom is er gekozen om preventief fouilleren uit te voeren middels elektronische aftasting met gebruikmaking van handscanners. Het is gebleken dat dit duidelijk als minder belastend wordt ervaren.

Daar deze handscanners niet of zeer beperkt bij de politieregio's voorhanden is, zullen deze door de –mogelijk in samenwerking met de andere deelnemende politieregio's- regiopolitie moeten worden aangeschaft.

Voortgang

In 2005 worden er wederom 2 controles gehouden op de autosnelweg A1 op het grondgebied van de regio Noord-en Oost-Gelderland. In maart vindt deze controle plaats onder de gemeente Voorst en in November onder de gemeente Apeldoorn.

De gemeenteraden van de gemeenten Apeldoorn en Voorst verlenen -op grond van artikel 151b van de Gemeentewet- de bevoegdheid tot het aanwijzen van een veiligheidsrisicogebied deze bevoegdheid aan de burgemeester.

Hierdoor kunnen de burgemeesters van Apeldoorn en Voorst de betreffende parkeerplaatsen ten tijde van de actie Ochtendgloren als risicogebied aan kunnen wijzen. Aansluitend heeft de (hoofd)officier van Justitie de bevoegdheid om een bevel uit te vaardigen om preventief tijdens de actie te fouilleren en voertuigen te onderzoeken op de aanwezigheid van wapens.

Na afloop van de controle zal het betreffende aanwijzingsbesluit door de burgemeesters worden ingetrokken.

Ik ben graag bereid om indien gewenst vragen hierover te beantwoorden.

Apeldoorn, 13 januari 2005,

Regionaal beleidsmedewerker verkeer,
Regionaal coördinator Ochtendgloren.

Bijlage: Overzicht aangetroffen wapens Ochtendgloren A1.

**Aanwijzingsbesluit artikel 2.9.1. van de Algemene Plaatselijke Verordening
Gemeente Apeldoorn (Veiligheidsrisicogebieden) voor het gebied gelegen aan
de A-1**

De burgemeester van Apeldoorn,

Gelezen het verzoek aanwijzing veiligheidsrisicogebied van de regionaal coördinator Ochtendgloren van de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland van de interregionale controles en namens de korpschef van 13 januari 2005;

Gehoord de beraadslaging in de districtsriede, bedoeld in artikel 14 van de Politiewet 1993, met de officier van justitie en de districtschef van de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland, op 2005;

Overwegende:

- dat gelet op bevindingen bij controles op en bij de A1, waaruit is gebleken dat een nog effectievere aanpak van de bestrijden van (illegale) wapen nodig is en de openbare orde en de veiligheid van gecontroleerde personen en de controleurs niet te waarborgen is geweest;
- dat op grond van overige wetgeving bij eerder gehouden controles een aanzienlijk aantal wapens zijn aangetroffen.

gelet op de openbare orde en veiligheid op door de aan de A1 gelegen parkeerplaatsen en weggedeelten op de A1 ernstig in gevaar komt en mede gelet op het bepaalde in artikel 2.9.1. van de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Apeldoorn en artikel 151b eerste lid van de Gemeentewet;

Besluit

1. het gebied gelegen aan de A1 en weggedeelten op de A1 dat wordt begrensd door hectometerpaal 78.5 en 77.0 (noordbaan) en 72.8 en 74.5 (zuidbaan) en de parkeerplaatsen De Lucht en Lukasgat aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied als bedoeld in artikel 2.9.1. van de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Apeldoorn;
2. te bepalen dat dit besluit in werking treedt van ..... tot ..... 2005.

Aldus vastgesteld door de Burgemeester op ..... 2005.

De burgemeester

ARRONDISSEMENTSPARKET ZUTPHEN

BEVEL

De (hoofd)officier van justitie in het arrondissement Zutphen,

Gezien het rapport d.d 13 januari 2005 van de regiopolitie Noord- en Oost-Gelderland

Gezien de verordening van de gemeenteraad van de gemeente Apeldoorn d.d. .... waarin ex artikel 151b Gemeentewet in artikel .... de burgemeester de bevoegdheid is verleend om bij verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens, dan wel bij ernstige vrees voor het ontstaan daarvan, een gebied, met inbegrip van de daarin gelegen voor het publiek openstaande gebouwen en daarbij behorende erven, aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied.

Gezien de aanwijzing conform artikel 151 b van de Gemeentewet door de burgemeester van de gemeente Apeldoorn d.d. .... van de parkeerplaatsen De Lucht en Lukasgat gelegen aan de Rijksweg A1 als veiligheidsrisicogebied, welke aanwijzing geldt vanaf (dag-datum) te 22.00 uur tot (dag-datum) te 04.00 uur.

Gelet op het overleg dat met de burgemeester heeft plaatsgevonden.

Overweegt dat in de nacht van (dag-datum) een controle onder de werknaam "Ochtendgluren" wordt gehouden. Uit voornoemd rapport blijkt dat tijdens soortgelijke acties langs de A1 van afgelopen 4 jaar in totaal 77 wapens zijn aangetroffen en inbeslaggenomen, waaronder 10 vuurwapens en 2 anti-tankgranaten. Deze wapens zijn voornamelijk ontdekt bij controles van voertuigen en bij aanhoudingen van personen op grond van overige wetgeving tijdens de acties. Verder blijkt uit dat rapport dat vanuit grote landelijke recherche onderzoeken bekend dat tijdens de nachtelijke uren veel criminele transporten plaatsvinden, onder andere via de A1, waarbij personen gewapend zijn.

Overweegt dat op grond van voornoemde feiten en omstandigheden de veiligheid van overige gecontroleerde personen en die van de controlerende functionarissen ernstig in gevaar kan komen en acht het daarom noodzakelijk dat hieronder te verlenen bevoegdheden worden verleend.

Gelast dat binnen het hiervoor omschreven veiligheidsrisicogebied vanaf (dag-datum) te 22.00 uur tot (dag-datum) te 04.00 uur tegenover een ieder de bevoegdheid kan worden uitgeoefend om

=verpakkingen van goederen, met inbegrip van reisbagage te onderzoeken op wapens of munitie;

=om vervoermiddelen te onderzoeken op wapens of munitie;

=een ieder aan zijn kleding te onderzoeken op de aanwezigheid van wapens of munitie.

Zutphen, ...

De (hoofd)officier van justitie,

.....

NB

Aanwijzing op briefpapier gemeente

Gebied nauwkeurig omschrijven (inclusief op- en afritten; van hm-paal tot hm-paal)

Noodzaak aanwijzing gebied in termen van verstoring openbare orde of dreiging van verstoring

Apeldoorn,

Raadsvoorstelnummer:

Adviseur:

Onderwerp: Vaststellen gewijzigde Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Apeldoorn.

In de gemeente Apeldoorn fungeert een Algemene Plaatselijke Verordening vastgesteld bij raadsbesluit van ..... met nummer ..... Deze Algemene Plaatselijke Verordening komt grotendeels overeen met de model APV van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.

Op 15 september 2002 is de wet tot wijziging van de Gemeentewet en de Wet wapens en munitie in verband met de bestrijding van wapengeweld (beter bekend als de Wet preventief fouilleren) in werking getreden. Deze wet moet een bijdrage leveren aan terugdringen van het dragen van en het geweld met wapens.

In de nieuwe wet wordt bepaald dat de gemeenteraad bij verordening aan de burgemeester de bevoegdheid kan geven een bepaald gebied voor een bepaalde tijd aan te wijzen als veiligheidsrisicogebied in verband met de ernstige vrees voor de verstoring van de openbare orde door de aanwezigheid van wapens.

Op verzoek van de lokale gezagsdriehoek stellen wij u voor in de huidige Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Apeldoorn een bepaling op te nemen over veiligheidsrisicogebieden. Dit biedt de officier van justitie de mogelijkheid het juridische instrumentarium 'preventief fouilleren' toe te passen en vervoermiddelen en bagage te onderzoeken op de aanwezigheid van wapens bij bijvoorbeeld controles op de autosnelweg A-1.

Met preventief fouilleren wordt beoogd de risico's op geweldsdelicten en de dreiging met (vuur) wapens in de samenleving te verminderen/te voorkomen om daarmee de samenleving te beschermen tegen geweld dat zich schijnbaar op willekeurige momenten kan richten tegen willekeurige burgers en agenten van politie.

De bepaling, zoals die wordt opgenomen komt overeen met de bepaling zoals die is opgenomen in de model-APV van de VNG.

Wij stellen u voor in de huidige APV een bepaling over veiligheidsrisicogebieden op te nemen conform het navolgende besluit.

Het college van burgemeester en wethouders

secretaris

burgemeester

Nummer:

De raad van de gemeente Apeldoorn;

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders van _____, nummer _____
in te stemmen met het opnemen van een artikel over veiligheidsrisicogebieden in de huidige
Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Apeldoorn.

besluit:

vast te stellen de volgende wijziging van de Algemene Plaatselijke Verordening gemeente Apeldoorn,
vastgesteld bij raadsbesluit van ..... met nummer .....

Artikel I

De Verordening wordt gewijzigd als volgt.

Na artikel 2.7.1 wordt ingevoegd:

Afdeling 2.9 Veiligheidsrisicogebieden

Artikel 2.9.1 Veiligheidsrisicogebieden.

De burgemeester kan overeenkomstig artikel 151b van de Gemeentewet bij verstoring van de
openbare orde door de aanwezigheid van wapens, dan wel bij ernstige vrees voor het ontstaan
daarvan, een gebied, met inbegrip van de daarin gelegen voor het publiek openstaande gebouwen en
daarbij behorende erven, aanwijzen als veiligheidsrisicogebied.

Artikel II

Dit besluit treedt in werking op de eerste dag na het verstrijken van een termijn van zes weken na de
datum waarop zij is bekendgemaakt.

Vastgesteld in de openbare vergadering van

griffier

voorzitter